STRUCTUM

RASEINIŲ raj.

IŠMANUSIS MIESTAS 13

STRUCTUM

I

NAUJASIS RASEINIŲ MIESTO CENTRAS

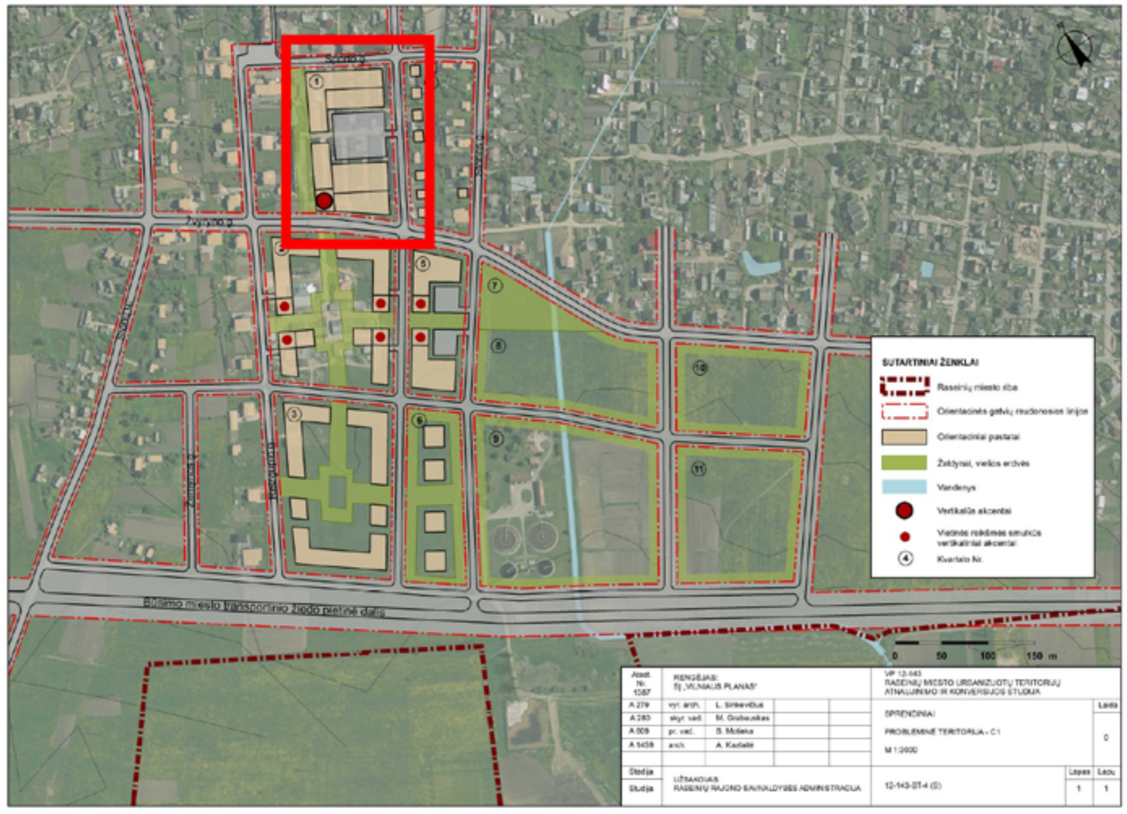

Teritorija

Planuojama teritorija yra Raseinių miesto centrinėje dalyje, strategiškai patogioje vietoje - apie 450 m nuo Žemaičio aikštės ir apie 200 m nuo vienos iš pagrindinių miesto urbanistinių ašių - Vilniaus gatvės/Žemaičių plento. Teritorijos plotas - apie 2,1 ha. Šiuo metu teritorijoje dominuoja sovietmečiu suformuotas individualių garažų užstatymas. Esama urbanistinė struktūra neatitinka teritorijos padėties miesto struktūroje bei jos ekonominio potencialo. Dalis garažų palaipsniui pritaikomi smulkiai komercinei, remonto, paslaugų ar dirbtuvių veiklai, tačiau šie procesai vyksta stichiškai. Nesant bendros urbanistinės vizijos, susisiekimo infrastruktūros pertvarkymo ir žemės naudojimo konversijos mechanizmo, sunku tikėtis esminio teritorijos kokybinio pokyčio. Todėl ši teritorija vertintina kaip viena perspektyviausių Raseinių miesto centrinės dalies konversijos teritorijų.

STRUCTUM

Ankstesni urbanistiniai sprendiniai

2017 m. rengtoje Urbanizuotų teritorijų konversijos studijoje buvo numatyta per garažų teritoriją pratęsti Sporto gatvę (Vytauto Didžiojo g.) iki Žvyryno gatvės. Šis studijoje numatytas sprendinys leistų pratęsti susiformavusią Maironio-Vytauto Didžiojo gatvių urbanistinę ašį pietų kryptimi ir integruoti planuojamą teritoriją į bendrą miesto gatvių bei viešųjų erdvių sistemą. Studijoje teritorijoje taip pat buvo numatyti nauji pastatų kompleksai, viešosios erdvės ir želdynai, o pietinėje teritorijos dalyje - pastatas su vertikaliu urbanistiniu akcentu. Šie sprendiniai sudaro pagrindą tolesnei, platesnei teritorijos konversijos koncepcijai.

Pagrindinis tikslas

Sukurti ir pateikti urbanistinę-architektūrinę teritorijos vystymo koncepciją - kompaktišką, daugiafunkcį, intensyviai naudojamą ir šiuolaikinius urbanistikos principus atitinkantį miesto kvartalą. Teritorijoje derinti verslo, administracinę, viešą, bendruomeninę, maitinimo, pramogų bei gyvenamąją funkcijas, prekybą ir paslaugas, viešąsias erdves, želdynus ir rekreacines erdves. Vienas pagrindinių principų - reikšmingą teritorijos dalį skirti ne automobiliams, bet žmogui - pėstiesiems ir dviratininkams. Automobilių stovėjimas neturėtų tapti dominuojančiu viešųjų erdvių elementu. Projektuojant teritoriją turi būti taikomi šiuolaikiniai ekologiniai ir energetiniai sprendiniai.

Rezultatai

Naujasis kvartalas galėtų tapti demonstraciniu Raseinių miesto tvarios urbanistinės plėtros projektu. Tai galėtų tapti katalizatoriumi visos aplinkinės miesto dalies transformacijai. Ilgalaikėje perspektyvoje projektas galėtų reikšti ne vien garažų teritorijos konversiją, bet Raseinių miesto centro išplėtimą pietų kryptimi. Projektas turėtų parodyti kryptį, kaip Raseiniai gali augti ne plečiant miesto ribas, bet transformuojant neefektyviai naudojamas centrinės miesto dalies teritorijas, didinant jų urbanistinę, ekonominę ir socialinę vertę.

II

NAUJASIS ŠILUVOS CENTRAS

Įvadas

Šiluva - svarbiausias Lietuvos piligrimystės centras, kurio reikšmę formuoja ilgaamžė Šilinių atlaidų tradicija, seniausias Europoje ir vienas iš seniausių pasaulyje Vatikano oficialiai pripažintas Švč. Mergelės Marijos apsireiškimo faktas ir vieta, Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilika ir Apsireiškimo koplyčia. Šiluvos urbanistinėje struktūroje išsiskiria istorinė Turgaus aikštė ir Jono Pauliaus II aikštė bei dvi pagrindinės sakralinės dominantės - Bazilika ir Apsireiškimo koplyčia. Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Apsireiškimo koplyčią suprojektavo žymus architektas ir skulptorius Antanas Vivulskis. 44 m aukščio koplyčia yra vienintelis iki mūsų dienų išlikęs įgyvendintas monumentalus A. Vivulskio architektūros kūrinys. Koplyčia yra ne tik sakralinis objektas, bet ir viena svarbiausių Šiluvos urbanistinių dominančių.

Jos pagrindinis įėjimas orientuotas šiaurės kryptimi - į nagrinėjamą teritoriją, todėl teritorijos vystymas gali tapti natūraliu esamos miestelio kompozicinės struktūros tęsiniu.

Teritorija

Planuojamos teritorijos plotas - apie 6,7 ha. Teritorija yra greta Šiluvos miestelio centrinės dalies, netoli nuo svarbiausių miestelio sakralinių, istorinių ir viešųjų erdvių. Į šiaurę ir šiaurės vakarus nuo Apsireiškimo koplyčios, už esamo gatvių užstatymo, yra dideli neužstatyti arba ekstensyviai naudojami plotai. Nors jie yra greta paties Šiluvos centro, šiuo metu nėra visavertiškai integruoti į miestelio urbanistinę struktūrą. Dalis nagrinėjamos teritorijos patenka į kultūros paveldo objekto teritoriją. Teritorijoje taip pat yra esamo mažaaukščio užstatymo, kurio reikšmę miestelio

ateičiai būtina įvertinti formuojant naują urbanistinę struktūrą. Šiluvos transformacija turėtų būti suvokiama ne kaip naujo, miesteliui svetimo urbanistinio darinio kūrimas, bet kaip istorinės miestelio raidos tęsinys. Šiluva istoriškai vystėsi kaip miestelis. Jo struktūrą formavo gatvės, Turgaus aikštė, prekyba, amatai, gyvenamasis užstatymas, sakraliniai objektai ir į juos vedantys piligrimų srautai. Šią natūralią urbanistinę raidą XX a. nutraukė istorinės ir geopolitinės aplinkybės. Sovietmečiu Lietuvos miestelių ir kaimų vystymas buvo grindžiamas kitais planavimo principais - kolektyvizacija, žemės ūkio gamybos koncentracija ir kolūkinių gyvenviečių formavimu. Šiluvoje prie to prisidėjo ir kryptinga sovietinės valdžios politika, kuria buvo siekiama menkinti Šiluvos, kaip religinio centro, reikšmę ir riboti piligrimystę. Todėl šiandieninė Šiluvos urbanistinė struktūra neturėtų būti laikoma galutiniu ar natūraliu miestelio raidos rezultatu.

Tikslas

Parengti Naujojo Šiluvos kvartalo urbanistinę-architektūrinę koncepciją, kuri sudarytų prielaidas miesteliui transformuotis į gyvybingą, kompaktišką ir pilnavertę miestelio struktūrą. Pagrindinis principas - Šiluvą vystyti „į vidų“, panaudojant centrinėje miestelio dalyje esančias neužstatytas ir ekstensyviai naudojamas teritorijas, o ne skatinti padriką periferinę plėtrą. Greta istorinio ir sakralinio centro siūloma formuoti naują pėsčiųjų prioritetą turintį mišrios paskirties kvartalą, kuris papildytų esamą Šiluvos centrą trūkstamomis miestelio funkcijomis. Teritorijoje numatoma sudaryti sąlygas viešbučiams, svečių namams ir kitoms apgyvendinimo paslaugoms, restoranams, kavinėms ir kitoms maitinimo įstaigoms, prekybai ir paslaugoms, amatininkų dirbtuvėms, galerijoms ir ateljė, gyvenamajai funkcijai, viešosioms ir žaliosioms erdvėms. Naujoji teritorija formuojama remiantis tradicinio Europos miestelio princi-

pais - gatvė, aikštė, kvartalas, aiškiai formuojamas gatvės perimetras ir žmogaus mastelio užstatymas. Teritorijoje kuriamas naujas gatvelių, pėsčiųjų takų, aikščių, skverų ir želdynų tinklas, integruojamas į esamą Šiluvos urbanistinę struktūrą. Viena svarbiausių kompozicinių krypčių - Apsireiškimo koplyčios pagrindinio įėjimo ašies tęsinys šiaurės kryptimi. Šia kryptimi galėtų būti formuojama pagrindinė naujojo kvartalo pėsčiųjų gatvė arba tarpusavyje susijusių viešųjų erdvių seka. Pagrindinėse pėsčiųjų gatvėse koncentruojamos aktyviausios funkcijos - prekyba, restoranai, kavinės, galerijos, ateljė ir kitos paslaugos, o viršutiniuose aukštuose ir ramesnėse kvartalo dalyse - gyvenamosios ir apgyvendinimo funkcijos. Esamas teritorijos reljefas išnaudojamas kaip urbanistinės kompozicijos privalumas.

Naujas užstatymas neturi konkuruoti su Bazilikos ir Apsireiškimo koplyčios. Priešingai - gatvių ir viešųjų erdvių perspektyvos turėtų būti formuojamos taip, kad Bazilika ir Apsireiškimo koplyčia taptų pagrindiniais naujojo kvartalo vizualiniais orientyrais. Teritorijos vystymas sudarytų galimybę išplėsti esamą gatvių tinklą, suformuoti naujas jungtis ir pagerinti Šiluvos centrinės dalies infrastruktūrą. Automobilių stovėjimą koncentruoti teritorijos prieigose, sudarant galimybę didžiąją naujojo centro dalį pasiekti pėsčiomis.

Urbanistinė struktūra turi veikti dviem režimais - kasdienio miestelio gyvenimo ir didžiųjų piligrimystės renginių metu, kai Šiluvoje susidaro ženkliai didesni pėsčiųjų ir transporto srautai.

Rezultatai

Naujojo Šiluvos centro sukūrimas turėtų tapti ilgalaikės Šiluvos urbanistinės ir ekonominės transformacijos impulsu, sudarant sąlygas miesteliui „atsibusti“ ir vystytis kaip gyvybingam piligrimystės centrui. Nauja urbanistinė struktūra atkurtų miestelio raidos tęstinumą, išnaudotų centrinėje dalyje esančias neužstatytas teritorijas ir sudarytų sąlygas Šiluvai vystytis kompaktiškai - „į vidų“. Sukūrus gatvių, pėsčiųjų erdvių, aikščių ir inžinerinės infrastruktūros sistemą būtų parengtos realios sąlygos privačioms investicijoms į viešbučius, restoranus, prekybą, paslaugas, kultūrą ir gyvenamąją statybą. Siekiama, kad piligrimai ir turistai Šiluvoje ne tik aplankytų šventovę, bet pasiliktų ilgiau, naudotųsi miestelio paslaugomis ir kurtų ekonominę naudą vietos bendruomenei.

Ilgalaikis tikslas - gyvas, visus metus veikiantis Europos piligrimystės centras, kuriame sakralinė Šiluvos reikšmė taptų impulsu kokybiškai urbanistinei aplinkai, verslui, kultūrai, turizmui ir investicijoms.

III

ŽEMAITIJOS FORUMAS STONUOSE

Idėja

O kas, jeigu leistume sau pafantazuoti?
Ne apie tai, ką šioje vietoje galime pastatyti šiandien. Ne apie tai, kas šiuo metu ekonomiškai pagrįsta ar telpa į įprastus planavimo standartus. O apie tai, kuo ši vieta galėtų tapti kažkada, jeigu jai suteiktume stiprią idėją ir ambiciją. Stonų vietovė yra greta Raseinių - miesto, istoriškai turėjusio išskirtinę reikšmę Žemaitijos politiniame ir administraciniame gyvenime. Pati vietovė siejama su Žemaitijos bajorų susirinkimais, stovyklomis ir seimeliais. Todėl siūloma kūrėjams pateikti atvirą klausimą: kaip XXI amžiuje galėtų atrodyti vieta, kur susitinka Žemaitija? Neužduodant iš anksto galutinės architektūros, pastatų skaičiaus ar net būsimo centro dydžio, siūloma sukurti Žemaitijos forumo Stonuose urbanistinę-architektūrinę viziją. Tai sąmoningai laisva urbanistinė fantazija - galimybė patikrinti idėją, jos mastelį ir potencialą.

Vieta

Stonų potencialą lemia ne tik istorinė atmintis, bet ir išskirtinė padėtis šalia Raseinių bei svarbiausių šalies transporto koridorių. Greta teritorijos eina magistralinis kelias A1 Vilnius-Kaunas-Klaipėda, jungiantis tris didžiausius Lietuvos miestus. Dar reikšmingesnį teritorijos raidos scenarijų galėtų sukurti perspektyvinė europinės geležinkelio vėžės jungtis Kaunas - Klaipėda ir Raseinių (Stonų) geležinkelio stotis, jeigu šie sprendiniai būtų realizuoti. Tokiu atveju Stonai atsidurtų šalia skirtingų transporto sistemų - magistralinio kelio ir europinio geležinkelio. Todėl konkurso dalyviams siūloma pažvelgti į teritoriją ne tik tokią, kokia ji yra šiandien.

Ambicija

Vizijos atspirties taškas - Žemaitijos forumas. Jo pagrindą galėtų sudaryti du elementai: Žemaičių Kongreso rūmai ir Forumas. Tačiau tai nėra privalomas galutinis sprendinys. Tai - provokacija kūrėjų vaizduotei ir pradinis mastelio orientyras. Žemaičių Kongreso rūmai - vienas galimų pagrindinių architektūrinių objektų - universalūs kupolo formos Kongreso rūmai. Galima įsivaizduoti apie 50-60 m skersmens kupolą - didžiausią tokio pobūdžio statinį Lietuvoje. Viduje - universali transformuojama erdvė kongresams, konferencijoms, koncertams, parodoms, forumams, mugėms ir dideliems visuomeniniams renginiams. Tačiau kūrėjai neįpareigojami projektuoti būtent tokį pastatą. Kupolas pirmiausia išreiškia ambicijos mastelį - čia ieškoma ne eilinio daugiafunkcio pastato, o architektūrinio ženklo, galinčio suteikti vietai tapatybę.

Forumas - prie Kongreso rūmų įsivaizduojama pagrindinė viešoji erdvė - Forumas. Tai šiuolaikinė istorinės susirinkimų vietos interpretacija - didelė aikštė, skirta kasdieniam gyvenimui, šventėms, koncertams, festivaliams, mugėms ir dideliems susibūrimams. Forume galėtų atsirasti objektas (objektai), kurio mastelis sąmoningai peržengtų įprastą rajono centro viešosios erdvės mastelį. Tai galėtų būti apie 50 m aukščio stela ar kitas vertikalus ženklas. Arba - didžiausias Lietuvoje muzikinis fontanas, kuriame vanduo, šviesa ir muzika taptų savarankišku reginiu. Galbūt abu. Žiemą Forumo erdvė galėtų keistis - fontano ar aikštės vietoje atsirastų didelė atvira ledo čiuožykla, kalėdinis miestelis ar kita sezoninė programa. Kas galėtų vykti toliau? Galbūt aplink Forumą palaipsniui pradėtų formuotis viešbučiai, restoranai, kavinės, prekyba, paslaugos, biurai, pramogos, kultūros objektai ir gyvenamieji pastatai. Atsirastų gatvės, kvartalai, parkai, aikštės.

Visi išvardinti objektai nėra užduoties dogma. Tai mūsų ambicijos mastelis. Kūrėjų prašoma pasiūlyti: o kas galėtų būti dar stipriau?

Tikslas

Šios užduoties tikslas nėra gauti „teisingą“ koncepciją. Priešingai - norima pamatyti skirtingas ateities versijas. Išvardinti objektai yra ambicijos orientyrai, o ne privalomi užduoties parametrai. Svarbiau atsakyti į klausimus: Koks galėtų būti XXI amžiaus Žemaitijos forumas?
Tikslas nėra įrodyti, kad Žemaitijos forumą reikia pastatyti. Tikslas - pamatyti, ar čia slypi idėja, kurią būtų verta kada nors įgyvendinti.

Svajokime atsargiai - svajonės kartais pildosi.

STRUCTUM

KONTAKTAI

IŠMANUSIS MIESTAS

Tel. +370 610 04 066

El. p. *ismanusismiestas@structum.lt*

structum.lt/ismanusis-miestas

ismanusismiestas

ismanusismiestas

UAB **STRUCTUM PROJEKTAI**

Savanorių pr. 1, 24 aukštas
LT-03116